

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	26^{ain} Mehefin 2014
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Parth y Cyhoedd/ Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Asedau a Risg
Teitl:	Strategaeth Rheoli Asedau Priffyrdd

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Amlinellu'r sefyllfa ddiweddaraf o ran rhwydwaith ffyrdd y Sir a disgrifio sut y bydd eu cyflwr yn cael eu rheoli i'r dyfodol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu gwybodaeth ynghylch sut y bydd gwaith cynnal ymatebol ac ataliol yn cael ei reoli drwy ailddiffinio'r modd y mae'r rhwydwaith ffyrdd yn cael ei flaenoriaethu. Yr adroddiad hwn yw'r cam nesaf yn dilyn trafodaeth ag Aelodau mewn cyfarfod gweithgor strategaeth ar 10^{fed} Hydref 2013 yn dilyn adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio Cymunedau yng Ngorffennaf 2013.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod Aelodau'n gwneud sylwadau ar y cynnydd a wnaed hyd yma, yn derbyn egwyddorion y broses flaenoriaethu, ac yn cytuno y byddai rhagor o weithdai o fudd.

4. Manylion am yr Adroddiad

4.1 Perfformiad Presennol

4.1.1 Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, buddsoddwyd llawer mewn gwella cyflwr y ffyrdd ac mae'n bwysig bod manteision hyn yn cael eu hasesu a'u gwerthuso'n iawn. Y ddau ddull o wneud hyn yw drwy ddata SCANNER (sydd yn ei dro yn creu'r Dangosydd Perfformiad) ynghyd â'r Dangosydd Cyflwr Ffyrdd.

Dechreuodd SCANNER (Surface Condition Assessment for the National Network of Roads) ar gyfer pob dosbarthiad ffordd yn 2005 ac fe'i defnyddiwyd fel dangosydd statudol ers hynny. Cynhelir arolwg blynyddol gan un contractwr arolygu ar gyfer bob awdurdod lleol ond nid yw'n cynnwys y rhwydwaith cyfan ac nid yw'n effeithiol o gwbl o ran ffyrdd C/di-ddosbarth, sef y rhan fwyaf o'n rhwydwaith.

RCI – (Road Condition Indicator) mesur lleol yw hwn o gyflwr gweledol bob ffordd yn y sir. Mae Goruchwylwyr Priffyrdd y Cyngor yn archwilio'r priffyrdd yn rheolaidd. Atodir enghraifft o'r drefn archwilio yn Atodiad A. Fe gasglwyd y data hwn am y tro cyntaf yn 2011 a dyma'r dangosydd gorau o gyflwr ein priffyrdd gan y caiff ei ddiweddarau'n rheolaidd ac mae'n cynnwys y rhwydwaith cyfan.

4.1.2 Yn Atodiad A ceir manylion perfformiad cyffredinol Sir Ddinbych yn nhermau allbynnau Scanner ac, o ran cyd-destun, mae'n cynnwys safle cymharol y sir mewn perthynas â'n 'Grŵp Teulu'. Mae hefyd yn dangos y gwelliant parhaus o ran y RCI h.y. golwg y ffyrdd. O ran y ddau, mae'n dda cael nodi bod gwelliannau wedi'u gwneud a'u cynnal.

4.2 Proffiliau Cyllideb

4.2.1 Gwnaed y gwelliannau a amlinellwyd yn Atodiad A o ganlyniad i'r lefel sylweddol o fuddsoddiad cyfalaf yn y priffyrdd mewn blynyddoedd diweddar. Ers i Sir Ddinbych nodi yn 2009/10 bod ffyrdd yn flaenoriaeth, mae wedi buddsoddi dros £18 miliwn. Daeth peth o'r arian hwn o Fenter Benthycyca Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru (MBLIL) (£1.6 miliwn yn y flwyddyn bresennol) sydd yn ei blwyddyn olaf ac felly, yn y tymor canolig i'r tymor hir, mae'n bosibl na fydd lefelau ariannu presennol yn cael eu cynnal.

4.2.2 Bu dyrannu'r arian hwn, yn nhermau lleoliad daearyddol a'r math o driniaeth, yn destun trafodaethau ac ymgynghori helaeth yn flynyddol. Mae'r ymagwedd hon o ran ymgysylltu â chwsmeriaid wedi ychwanegu gwerth gwirioneddol. Fel y gwelir yn y ffigyrau perfformiad, nid yw'r ymagwedd hon yn anfanteisiol i'r rhwydwaith gan ei bod yn seiliedig ar gyngor peirianyddol cadarn.

4.2.3 O ran y dyfodol, gyda'r posibilrwydd o gyllidebau llai, mae cael y ddadl wybodus hon yn dod yn hyd yn oed pwysicach a bydd cael cytuno'r Rhaglen Gyfalaf er mwyn cynnal y rhwydwaith yn iawn yn hanfodol. Bydd yr adroddiad hwn nawr yn ystyried nifer o senarios efallai y bydd Aelodau eisiau eu nodi, ynghyd â dulliau y bydd rhaid eu defnyddio i reoli'r ased er mwyn lleihau'r risg fel y mae'n dirywio.

4.3 Rheoli'r Ased

4.3.1 Bu pob awdurdod lleol yng Nghymru yn gweithio gydag ymgynghorwyr i adeiladu ar arfer dda. Mae rhan o'r gwaith hwn wedi ymwneud â'r gallu i ragweld cyflwr tebygol y rhwydwaith dros yr ugain mlynedd nesaf yn seiliedig ar ystod o broffiliau gwariant ond â phob un ohonynt yn berthnasol i'r hyn sy'n hysbys am ei gyflwr presennol. Mae Atodiad B yn dwyn ynghyd bob math o senarios tebygol ynghyd â'r hyn y gall y rhain ei olygu yn nhermau'r risg a ddaw o ganlyniad iddynt. Unwaith eto, mae'n berthnasol i nodi bod cyflwr y ffyrdd yn dirywio drwy'r amser, a'r gamp yw canfod yr amser priodol a'r dull doethaf o reoli'r risg hwn.

4.4 Blaenoriaethu'r Rhwydwaith

4.4.1 Mae rhwydwaith priffyrdd Sir Ddinbych yn 1,416 cilomedr o ran hyd ac ar yr wyneb byddai'r Ddeddf Priffyrdd yn nodi bod gennym ddyletswydd gyfreithiol i gynnal y cyfan ohono yn yr un cyflwr, a rheoli'r cyfan ohono yn yr un modd. Ond nid dyma fel y mae hi o reidrwydd, ac mae Cod Ymarfer yn bodoli sy'n ein caniatáu i amrywio'r drefn, a'r cam nesaf yw i Sir Ddinbych gytuno ar hyn y dylai'r drefn hon fod o ran rhwydwaith wedi'i flaenoriaethu a sut y dylai'r Awdurdod Priffyrdd (h.y. y ni) ei reoli. Gall Aelodau chwarae rôl allweddol yma a dros y misoedd nesaf bydd rhaid cynnal rhagor o weithdai fel y gellir trafod a chadarnhau ymagwedd y gellir ei chytuno. Mae Atodiad C yn rhoi enghraifft o sut y gellir blaenoriaethu'r rhwydwaith ond mae perygl na fydd ymagwedd rhy syml yn mynd i'r afael ag anghenion lleol felly mae ymgynghori'n hanfodol.

4.5 Blaenoriaethu'r gwaith

4.5.2 Yn ogystal, mae'r Cod Ymarfer yn rhoi opsiynau yn nhermau'r drefn gynnal ac mae hyn yn dod o fewn tri chategori cyffredinol:-

- a) Pa mor aml y dylid archwilio priffordd.
- b) Beth yw 'diffyg' h.y. pa mor fawr all twll yn y ffordd neu godwm fod cyn yr ystyrir fod rhaid gweithredu?
- c) Pa mor hir ellid ei adael hyd nes y bydd rhaid ei hatgyweirio?

Ers Deddf Priffyrdd 1980, mae cyfraith achosion wedi gwneud rhywfaint o gynydd o ran egluro rhai o'r pwyntiau hyn eisoes ond mae peth hyblygrwydd yn dal i fod a theimlir y dylem bellach ddiffinio'n glir beth ddylai lefel ISAF Sir Ddinbych fod o ran gwaith cynnal. Unwaith eto, yn Atodiad D ceir rhai cynigion yn y cyswllt hwn ond rhaid eu trafod ymhellach cyn y gallwn lunio polisi y gellir ei gytuno.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae gwella ein ffyrdd wedi ei nodi fel blaenoriaeth yng Nghynllun Corfforaethol 2012 – 17.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r Cyngor wedi nodi'r lefel debygol o fuddsoddiad mewn ffyrdd yn y Cynllun Corfforaethol. Byddai hyn, ac unrhyw fuddsoddiad pellach, yn destun archwilio gan y Grŵp Buddsoddi Strategol ac yn rhan o'r broses o osod cyllidebau. Pwrpas yr adroddiad hwn yw caniatáu gwell methodoleg fel y gellir targedu'r gyllideb sydd ar gael (Cyfalaf a Refeniw) yn briodol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad Effaith ar Gydraddoldeb (AEG) a gynhaliwyd mewn perthynas â'r penderfyniad hwn? Dylid atodi'r templed wedi'i chwblhau fel atodiad i'r adroddiad.

Mae'r drefn gynnal priffyrdd wedi'i chynllunio i wella diogelwch cyffredinol holl ddefnyddwyr y ffyrdd. I gefnogi amcan y cyngor o ran cydraddoldeb, mae'n bwysig gwella mynediad ffisegol i wasanaethau, cludiant, yr amgylchedd adeiledig a mannau agored a rhaid i unrhyw bolisi i'r dyfodol fynd i'r afael â'r anghenion hyn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

Mae'r adroddiad yn nodi y byddai ymgynghoriad yn cael ei gynnal yn ystod y broses o ddatblygu'r rhaglen gyfalaf ond mae'n debygol y bydd angen i'r Cyngor gadarnhau y Polisi Cynnal Priffyrdd yn gyffredinol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Bydd rhaid asesu effaith ariannol y broses flaenoriaethu ddiwygiedig yn fwy manwl mewn perthynas â chyllid refeniw a chyfalaf fel y mae hyn yn datblygu.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Ceir risg i enw da'r cyngor yn gysylltiedig â'r farn gyhoeddus o gyflwr y priffyrdd yn gysylltiedig â pheidio â mynd i'r afael â materion cynnal.

Y prif risg sy'n gysylltiedig â datblygu'r rhaglen yw ein bod yn methu â chanfod neu fynd i'r afael â materion diogelwch. Caiff y risg ei leihau drwy ystyriaeth ofalus o'r amryw ddangosyddion a ddisgrifir yn yr adroddiad.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

- Deddf Priffyrdd 1980
- Mae Erthygl 6.3.3 o gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu swyddogaethau archwilio o ran datblygu ac adolygu polisiau.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Asedau a Risg

Ffôn: 01824 706875